

Lausunto

 Valtionhallinnon kehittämisosasto
Osastopäällikkö, ylijohtaja Juha Sarkio

18.3.2024

 VN/2216/2024
VN/2216/2024-VM-16

Eduskunnan hallintovaliokunta

Kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain ja rajavartiolaitain 34 g §:n muuttamisesta (HE 1/2024 vp)

Valtiovarainministeriö viittaa esitysluonnoksesta aiemmin antamaansa lausuntoon (17.5.2023, VN/1114/2023-VM-12), jossa otetaan kantaa rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 9 §:n muutosehdotukseen ja uuteen 12 a §:ään.

Valtiovarainministeriö totesi aiemmassa lausunnossaan rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 9 §:n muutosehdotuksen osalta, että opiskeluvaiheessa olevaa henkilöä ei tulisi nimittää sotilasvirkaan tai vastaavaan määräaikaiseen virkasuhteeseen ellei henkilö täytä virkaan ja sen tehtäviin säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia.

Valtiovarainministeriö pitää ymmärrettävänä, että Rajavartiolaitoksen toimialaan kuuluvien vakavien erityistilanteiden hoitamiseksi voi olla tarpeellista nimittää määräajaksi myös Raja- ja merivartiokoululla upseerin koulutusohjelmaan kuuluvia opintoja suorittavia kadetteja erilaisiin näiden tilanteiden vaatimiin tehtäviin.

Nuoremman upseerin kelpoisuusvaatimuksena on voimassa olevan lainsäädännön mukaan upseerin tutkinto taikka sotatieteiden maisterin tai sotatieteiden kandidaatin tutkinto ja sotilasammattilliset opinnot (valtionneuvoston asetus rajavartiolaitoksesta, 651/2005, 26 §:n 1 momentin 1 kohta). Ehdotuksen mukaan laintasoinen säännös mahdollistaisi opiskelijan nimittämisen määräajaisesti virkaan, johon hänellä ei käytännössä ole sen edellyttämää koulutusta ja osaamista. Valtiovarainministeriön kannan mukaan on ongelmallista, ettei voimassa olevia virkaan säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia tarvitsisi noudattaa ehdotuksen mukaisesti nimitettäessä määräajaisesti virkaan, vaan säädettäisiin asetustasolla poikkeus kelpoisuusvaatimuksista. Esimerkiksi valtionneuvoston asetuksessa rajavartiolaitoksesta 48 §:n 1 momentissa kielitaitovaatimuksista säädetty poikkeusmahdollisuus on vähäinen verrattuna nyt ehdotettuun poikkeukseen useampivuotisesta korkeakoulututkinnosta. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan esityksen mukaisissa tilanteissa kadetit tulisi nimittää sellaisiin sotilasvirkoihin ja tehtäviin, joiden kelpoisuusvaatimukset he opintojensa kyseisessä vaiheessa täyttävät. Siten nimitetyt kadetit saisivat myös virkaan kuuluvat toimivaltuudet esimerkiksi voimakeinojen käyttöön ja kuuluisivat sotilaskurinpidon piiriin.

Kuten aiemmassa lausunnossa on todettu, valtiovarainministeriö suhtautuu kuitenkin kielteisesti siihen, että sotilasvirkaan opiskeleville kertyisi jo opiskeluaikana sotilaseläkkeeseen oikeuttavaa palvelusta. Ehdotus poikkeaa tältä osin yleisestä eläkeaika- ja etuuslaskennasta ja on kustannuksiltaan yleisestä eläkejärjestelmästä poikkeava.

Valtiovarainministeriö toteaa rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain ehdotetun uuden 12 a §:n 1 momentin 4 kohdan osalta, että kohdan mukainen *muu erittäin tärkeä yleinen etu* on tulkittavissa

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Puhelin
Telefon
Telephone
Faksi
Fax
Fax
s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

 PL 28
00023 Valtioneuvosto

 Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

 0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

hyvin laajasti. Valtiovarainministeriö ehdottaa, että momentin 4 kohta rajattaisiin koskemaan *Raja-*
vartiolaitoksen lakisääteisiin tehtäviin liittyvää erityistä syytä.